

En memòria del meu pare

Me serà permès a mí,—que a tothora de la meua vida he gosat en voler ésser la imatge d'ell— dir la veneració, el respecte, la compenetració que he sentit sempre per al meu pare, i amb el meu pare, a quina memòria avui veus amigues rendeixen homenatge des d'aquestes planes de LA GRALLA?..

Si fem aquesta fulla periòdica amb un estol d'amics, la meua veu no s'ha d'oïr, justament avui, en el cor d'alabances al qui em donà la vida i la guià fins a cloure-se-li les parpelles?...

Per a catalanitzar la llar

(FRAGMENT)

EFFECTIVAMENT; seguint la vella dita popular, ben catalana, de que *en l'enforar és quan els pans se fan geperuts*, els nostres pares varen procurar que, ja de petits, tots els germans tinguéssim el nom en català. Com el cap de casa, que només ha volgut tenir una firma, en la nostra família tots ens hem dit sempre un sol nom, i en català. A casa no hi ha cap *Papitu*. El qui es diu Joan o Dolors, se l'anomena per aquest mateix nom.

Amb aquest senzill antecedent, ja es comprendrà que el catalanisme a casa nostra ha sigut una realitat, no una ficció; són fets, no paraules. I els fets s'han anat encadenant, encadenant, fins a aconseguir que tots els germans —i som una colla— no sabem escriure en altra llengua que la nostra, quan per atzars de la vida som allunyats els uns dels altres.

Còm ens venen a la memòria tot sovint, en veure'ns avui rodejats dels nostres fillots, aquelles vesprades d'hivern de la nostra infantesa, que el nostre pare —home lluitador per temperament— aprofitava per a quedar-se a casa, al redós de la família!... Amb igual senzillesa que podria fer-ho l'home menys il·lustrat, ens anava preparant per al coneixement de coses que només apreníem d'ell i que eren ignorades de tots els demés noiets que venien a estudi amb nosaltres.

Les més populars rondalles i els contes més inverossímils, que escoltàvem tots embabiecats, podia semblar que no havien de tenir altra eficàcia que la de fer volar la nostra innocent fantasia; i, no obstant, més tard ens empenyien a procurar-nos els llibrets de *cuentos*, aquells primers llibrets de *cuentos* que llegíem escrits en català, que ens eren o fets com un regal i que foren com les beceroles per al coneixement del nostre idioma. Els fets més remarcables de la història local, contats un dia i repetits un altre, ens ensenyaren a conèixer i estimar aquest troç de Catalunya que és la Vila, que és la nostra Vila.

Amb quin goig hem recordat sempre

les vetllades que al caliu de la família, ara del pare, ara de la mare —que també la nostra mare ha contribuït forsa a la formació del nostre esperit— oïem les narracions de festes, evocadores d'hores d'amor i d'alegria per ells viscudes. I que anaven fortament lligades amb aspectes ben interessants de la vida local!... I, còm poder oblidar les passejades que amb qualsevol excusa fèiem pels afòres de la Vila, durant les quals el nostre pare, comprenent que per a estimar les coses, cal primerament conèixer-les, anava dictant-nos, com una oració santa a la Pàtria, el seu amor a la Terra?...

La visió d'un castell en ruïnes, era el pretext que aprofitava per a donar-nos una idea dels temps llunyans de la reconquesta, o del feudalisme, al qual posaren sagnant epíleg les revoltes dels remenses, creant un nou estat social a la nostra terra...

Els restes d'una muralla o d'un baluart, li donaven motiu perquè ens contés ignorats episodis de les lluites que acabaren amb les llibertats de Catalunya; de la invasió dels exèrcits de la França de Napoleó; de les guerres civils i dels esclats revolucionaris de mig segle passat...

En ésser davant d'una creu de terme, que la fè dels passats aixecà a l'entrada dels pobles i que són conservades a través dels segles com preuada rel·líquia, li recordava de dir-nos pàgines d'història que no havíem trobat en cap *Història* de les que teníem per a apendre-hi, i que ell anava desgranant en nostres tendres intel·ligències, fent-hi néixer el respecte a les creències i l'amor a les velles pedres que constitueixen la riquesa arqueològica de la humanitat i que les generacions aprofiten per a enriquir la Història...

La fira mil·liària, que ni l'havíem vista mai i pot ser ens hi havíem entrebancat vegades i vegades en les nostres jogarrines sabíem per ell que tenia una valor; ell ens contava que allò era el testimoni mut, però cert, de civilitzacions que havien conegut els nostres avantpassats, enllà d'enllà dels temps, quan Roma veia triomfar el seu imperialisme...

Els finestrals gòtics de les velles cases dels més vells carrers de la vila, que són goig per als ulls dels qui entenen en coses d'art per ell començarem a saber que eren vestigis dels palaus senyorials de la vella Catalunya, quan aquesta era rica i plena.

I en les capelles on encara es veneren les imatges dels sants que donen nom als barris de la vila, gràcies a la seva tasca, gràcies a les seves converses, nosaltres de petits ja hi vèiem quelcom més que el que hi veien els demés nois de qui ningú es cuidava sinó el mestre; nosaltres, demés del petit altar que bons creients havien aixecat en recordança de fets que, convertits en mira-

cles, les generacions s'anaven framentant unes a altres, hi vèiem l'estretor en què havia viscut en altre temps la Vila, ja que cada una d'aquelles capelletes senyalava el lloc on hi havien hagut els portals que donaven accés a la vella població...

Els noms més sobressortints dels carrers i places de la Vila, que gairebé ningú en sab res en lloc i tant bé que faria la seva divulgació, quants cursats d'història li havien dictat també, en infinitat d'ocasions!...

I aquest ensenyament del què ens rodejava; aquesta evocació del passat, la lligava sovint relatant-nos vells costums, i tradicions i llegendes, que són deu abundosa per a la poesia popular, i sovint l'alternava amb fantasies del què es podria fer en l'avenir.

I feia més. En la seva dèria de fer-nos catalans, sovint ens corregia vocables estranys, que per a molts són d'ús forsa corrent, amb tot i tenir en la nostra parla formes ben gràfiques d'expressió. Ens feia veure el ridícol que és trobar més boniques altres llengües que la pròpia. Despertava en nosaltres l'afició al teatre de la terra; i, malgrat la penúria en què vivíem, no li dolia, sinó tot el contrari, que adquiríssim totes les publicacions de literatura catalana que ens era possible.

Després; quan, seguint el curs de la vida, ens hem trobat fòra de casa, el record d'aquelles converses de la infantesa i l'exemple d'aquella vida de catalanitat ens ha acompanyat a tota hora, i és que a tota hora també ha seguit la tasca començada en la llar. Les cartes de casa, que hem rebut en ser-ne fòra, han sigut escrites sempre en català.

AMADOR GARRELL

Agost de 1920.

Imp. Garrell : Granollers : Clavé, 25 : Telèf. 117

CASA GRIVÉ

Travesseres, 24

Aquesta Casa té muntat un taller per a la confecció expressa i arreglo de mitges i mitjons en cotó, fil, sedalina o llana, segons el que convingui per la temporada, disposant per a fer-ho, d'excel·lents màquines *Cläes i Seiffert* (moderns sistemes alemanys.)